

Nr 261.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående gäldande
av en Holmö fattigvårdssamhälle åvilande skuld; given
Stockholms slott den 14 mars 1921.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Henning Elmquist.

---

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14
mars 1921.*

Närvarande:

Statsministern VON SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve
WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST,
MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON, BESKOW.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Elmquist anförde:

Genom av länsstyrelsen i Västerbottens län den 2 augusti 1912 meddelat och sedermera laga kraft vunnet utslag förpliktades Holmö fattigvårdssamhälle i nämnda län att till Stockholms kommun utgiva ersättning med 3 kronor om dagen för sinnessjuka Hulda Eugenia Perssons

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 1 saml. 221 häft. (Nr 261.) 671 21 1

vård och underhåll å Katarina sjukhus i Stockholm från och med den 10 december 1909 till och med den 17 januari 1910 samt å Långbro sinnessjukhus från sistnämnda dag, till dess hon blivit därifrån utskrivnen ävensom att gottgöra, vad Stockholms stad kunde visa sig hava därutöver för henne utgivit i fattigvårdshänseende.

Utslaget ifråga motiverades därmed, att bemälda Hulda Eugenia Persson, som från och med den 1 november 1907 till april månad 1908 innehaft tjänst inom Holmö kapellförsamling, följaktligen bort för år 1908 i nämnda församling mantalsskrivas och sålunda samma år ägt hemortsrätt därstädes, att hon vid sådant förhållande under år 1909, då nu ifrågavarande behov av fattigvård för henne uppstått, jämlikt 25 § i då gällande förordning angående fattigvården den 9 juni 1871, behållit den hemortsrätt, hon i Holmö fattigvårdssamhälle förvärvat, samt att den henne av Stockholms stad meddelade fattigvården måste anses hava varit betingad av sådana omständigheter, som avsåges i 1 § av berörda förordning.

Hulda Eugenia Persson vårdades sedermera å Långbro sinnessjukhus till den 31 oktober 1917, då hon överflyttades till Östersunds hospital, där hon på Holmö fattigvårdssamhälles bekostnad vårdades till sin död den 12 september 1918. Även kostnaderna för hennes begravning hava gäldats av nämnda fattigvårdssamhälle.

Den av Stockholms stad bekostade vården uppgick den 31 oktober 1917 till 8,785 kronor 20 öre, vilket belopp det sålunda jämlikt ovanberörda utslag åligger Holmö fattigvårdssamhälle att betala.

Länsstyrelsen.

I skrivelse den 26 januari 1921 har länsstyrelsen i Västerbottens län hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes från medel, som kunde finnas tillgängliga, eller, om sådana ej finnes, från av riksdagen för ändamålet utverkat särskilt anslag tillerkänna Holmö fattigvårdssamhälle gottgörelse för nu ifrågavarande kostnader.

Länsstyrelsen anför därvid, att Stockholms stads hälsovårdsnämnd på begäran lämnat Holmö fattigvårdsstyrelse anstånd tills vidare med beloppets erläggande, då styrelsen saknade möjlighet att gälda skulden. Då emellertid denna alltjämt oroade Holmöborna och dessa upprepade gånger hänvänt sig till länsstyrelsen med begäran om länsstyrelsens medverkan till att antingen få Stockholms stads fordran avskriven eller utverka statsbidrag till dess gäldande, hade länsstyrelsen också, ehuru förgäves, genom underhandlingar med hälsovårdsnämnden i Stockholm sökt utverka dess medverkan till skuldens avskrivande. Hälsovårdsnämnden hade därvid framhållit, att det främst tillkomme staten att bistå ett fattigvårdssamhälle i sådant avseende, varom här vore fråga.

Till upplysning om Holmö fattigvårdssamhälles ekonomiska ställning meddelar länsstyrelsen vidare följande:

Holmön, som bildade eget fattigvårdssamhälle men i övrigt tillhörde Sävar kommuns förvaltningsområde, hade enligt senaste folkmängdsuppgifter 416 invånare. Värdet å bevällningsskyldig jordbruksfastighet utgjorde enligt senaste taxering 250,000 kronor och å annan fastighet 12,800 kronor; den beskattningsbara inkomsten, varå kommunalutskylder utdebiterats, utgjorde för 1919: 53,250 kronor och för 1920: 75,500 kronor, vadan bevällningskronornas antal alltså uppgått till 689,10 för 1919 och 911,70 för 1920. Kommunalaskatten för samma år utgjorde respektive kronor 9,22 och 11,97 för 100 kronor inkomst.

Befolkningen bestode uteslutande av mindre bemedlade personer, som livnärde sig av ett föga givande jordbruk och ett ovisst och i allmänhet svagt lönande havsfiske. Den lilla kommunen saknade uppenbarligen möjligheter att på en gång betala ifrågavarande skuld. Även om kommunen skulle erhålla tillstånd att för ändamålet upptaga ett lån på flerårig amorteringstid, skulle inbyggarna å Holmön för lånets förräntande och amortering komma i det största ekonomiska betryck och förlora de små existensmöjligheter, som de hittills lyckats tillkämpa sig.

Då det enligt länsstyrelsens mening vore uppenbart, att invånarna å Holmön själva saknade möjlighet att betala nämnda skuld, återstode för dem såsom enda utväg att komma ur sin svåra belägenhet, att staten räckte dem en hjälpande hand. Bestämmelserna i fattigvårdslagen angående villkoren för erhållande av gottgörelse av statsmedel för fattigvårdssamhälles fattigvårdskostnader lämnade dock icke länsstyrelsen, som hade att pröva dylika frågor, befogenhet att i förevarande fall bevilja Holmö fattigvårdssamhälle statsbidrag.

Av en vid länsstyrelsens ovan anförda skrivelse fogad redogörelse av Holmö fattigvårdsstyrelse har ytterligare följande kunnat inhämtas rörande Holmö ekonomiska förhållanden.

För år 1919 utgjorde debiteringen till fattigvården 3 kronor och för år 1920 1 krona för 100 kronors inkomst. Fattigvårdens utgifter hade förstnämnda året uppgått till 835 kronor 90 öre till understöd åt fyra personer och sistnämnda året till 1,165 kronor 29 öre till understöd åt elva personer.

Samhällets samtliga inkomster och utgifter under samma år utgjorde:

år 1919

Inkomster:

Utgifter:

	Kronor.		Kronor.
Utdebitering till fattigvården ..	1,872: 60	Till fattigvården	835: 90
Andra inkomster d:o ...	172: 63	» kyrka och skola	5,451: 06
Utdebitering till kyrka och skola	2,119: 25	» Sävar kommun	3,060: 17
Statsbidrag till skola	2,470: 50	Behållning	348: 02
Utdebitering till Sävar kommun	3,060: 17		
	Kronor 9,695: 15		Kronor 9,695: 15

år 1920

Inkomster:		Utgifter:	
	Kronor.		Kronor.
Behållning från 1919.....	348: 02	Till fattigvården	1,165: 29
Utdebitering till fattigvården	880: 79	» kyrka och skola	4,961: 28
Andra inkomster d:o	317: —	» Sävar kommun	2,432: 52
Utdebitering till kyrka och skola	3,318: 22	» vägkassan	878: 78
Statsbidrag till skola	2,930: —	» skolbyggnaden.....	20,000: —
Utdebitering till Sävar kommun	2,432: 52		
Vägkassan.....	273: 78		
Fonderade medel.....	4,000: —		
Upptagit lån för skolbyggnad	5,000: —		
Balans.....	9,937: 54		
Kronor 29,437: 87		Kronor 29,437: 87	

Samhällets enda tillgång, förutom kyrkan och skolan, utgjordes den 1 januari 1921 av fattigkassan, vilken icke vore att förblanda med fattigvårdskassan och som nämnda dag utvisade en behållning av 1,758 kronor 22 öre.

Förutom nu ifrågavarande skuld till Stockholms stads hälsovårdsnämnd häftade samhället i skuld för skolbyggnaden, vilken den 1 januari 1921 uppgick till 14,937 kronor 54 öre.

I övrigt anför fattigvårdsstyrelsen i sin redogörelse följande:

Holmö fattigvårdssamhälle, som vore självständigt skoldistrikt, hade för om- och nybyggnad av skolan av Kungl. Maj:t erhållit tillstånd att upptaga ett lån å 20,000 kronor att amorteras på 20 år. Då detta lån ej vore tillräckligt för fullbordandet av nämnda byggnad, komme även för detta ändamål behövlige medel att utdebiteras, på grund varav samhällets skatter under de följande åren komme att bliva så stora för samhällets egna behov, att det ej hade någon förmåga att betala skulden till Stockholms hälsovårdsnämnd, vilken tillkommit för vård och underhåll av en för samhället främmande kvinna, med vilken det aldrig haft något att skaffa.

Genom länsstyrelsen samt lotskaptenen i Umeå hava dessutom inhämtats följande upplysningar:

Holmö kapellförsamling utgör tillsammans med Sävar församling ett pastorat. Den har eget kyrko- och skolråd samt deltagar i kostnaderna för moderförsamlingens skolväsen, varemot underhållet av moderförsamlingens kyrka bekostas gemensamt efter allmän grund av båda församlingarnas medlemmar.

Holmön synes av gammalt hava utgjort eget fattigvårdssamhälle och har alltsedan den år 1834 överfördes från Umeå socken till Sävar socken icke haft något gemensamt med sistnämnda sockens fattigvårdssamhälle.

I annat borgerligt hänseende än fattigvården tillhör Holmön Sävar kommun.

Kapellförsamlingen utgöres av två större och ett flertal mindre öar, belägna drygt en mil från fastlandet. På öarna finnas icke mindre än tre fyrplatser med deras personal, vilket i och för sig bör utgöra en särskild anledning för statsmakterna att närmare intressera sig för de därboendes förhållanden. Öarnas befolkning består i övrigt av mindre hemmansägare och fiskare. Någon industri finnes där icke. Under sommarmånaderna uppehålls förbindelsen med moderförsamlingen Sävar av en motorbåt. Vintertiden äro öarna, med undantag för telefonförbindelse, så gott som isolerade. Endast ett och annat fartyg, som trafikerar ostkusten, anlöper då Holmö, varjämte lotsbåten söker sig dit, så ofta tillfälle erbjuder sig.

Enligt tillgängliga statistiska uppgifter utgjorde kommunalskatten i Holmö kapellförsamling åren 1919, 1920 och 1921 respektive kronor 16,70, 9,22 och 11,97 för 100 kronors inkomst eller i medeltal för alla tre åren 12,63 kronor. Den för samma år utdebiterade landstingsskatten inom Västerbottens län utgjorde (med undantag för den särskilda utdebiteringen för jordlösen till vissa statsbanedelar) respektive kronor 2,40, 2,70 och 3,00 kronor likaledes för 100 kronors inkomst. Vägskatten inom väghållningsdistriktet utgjorde, enligt uppgift av länsstyrelsen, för åren 1920 och 1921 respektive 6 och 22 öre per vägfyrk, vilket motsvarar en utdebitering av 0,20 respektive 0,73 kronor för 100 kronors inkomst. År 1919 och tidigare erlades ingen särskild vägskatt. Sammanlagda beloppet av dessa skatter uppgick sålunda år 1919 till 19,10 kronor, år 1920 till 12,12 kronor och år 1921 till 15,70 kronor eller i medeltal för alla tre åren till 15,64 kronor, allt för 100 kronors inkomst.

Holmö fattigvårdssamhälle skulle på ett enastående sätt bliva betungat genom tvånget att betala ifrågavarande fattigvårdsskuld, 8,785 kronor 20 öre, vilken, därest lagen om fattigvården den 14 juni 1918 vore tillämplig i förevarande fall, skulle åvila icke fattigvårdssamhället utan landstinget. Med hänsyn såväl härtill som till övriga i detta särskilda fall föreliggande omständigheter finner jag, i likhet med länsstyrelsen, billigt, att staten träder hjälpande emellan.

Om ifrågavarande belopp utdebiterades, skulle väl fattigvårdssamhället för en del därav kunna erhålla motsvarande ersättning av statsmedel enligt kungörelsen den 30 juni 1920 angående villkor och grunder för tilldelande av statsunderstöd åt synnerligt skattetyngda landskommuner, men även återstoden bleve för tung att bära för fattigvårdssamhället.

Därför synes mig hela beloppet böra få utgå av förslagsanslaget till fattigvården i allmänhet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att länsstyrelsen i Västerbottens län må av det under femte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till fattigvården i allmänhet utbetala ett belopp av högst 8,785 kronor 20 öre till gäldande av Holmö fattigvårdssamhälles ifrågavarande skuld till Stockholms stad.

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Herman Hultkrantz.